

17. Vaihtoehtoinen henkisyys ja uudet yhteisöt

Ydinsisällöt

Liikkeiden ja yhteisöjen juuret

- Kaikista uskontoperinteistä on syntynyt uusien tulkintojen myötä uusia liikkeitä ja yhteisöjä.
- Uuden liikkeen syntytaustana voi olla esimerkiksi
 - karismaattinen uskonnollinen opettaja
 - vanhat salatieteelliset liikkeet
 - esikristillisen perinteen elvyttäminen.
- Liikkeet pyrkivät leviämään maailmanlaajuisesti ja tavoittamaan erityisesti nuoria ja koulutettuja ihmisiä.
- Monet liikkeet opettavat opetuksensa olevan kaikkien uskontojen perustana.

Kristillisperäiset liikkeet

- Monet kristilliset liikkeet ovat syntyneet ennustusten, profetioiden tai lopun ajan odotuksen ympärille.
- Uusien yhteisöjen opetukset saattavat poiketa merkittävästi muiden kristillisten liikkeiden opetuksesta (esim. kolminaisuusoppiin liittyvät näkemyserot), eikä niitä siksi hyväksytä kristillisiksi kirkoiksi.
- Tunnetuimpia kristillisperäisiä yhteisöjä ovat Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko eli mormonikirkko ja Jehovan todistajat.

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko

- Joseph Smith perusti kirkon 1830 Yhdysvalloissa ja sen jäsenet katsovat edustavansa alkuperäistä Kristuksen kirkkoa.
- Kirkko on vahvasti keskusjohtoinen ja hierarkkinen. Mallit toimintaan saadaan Yhdysvalloista.
- MAP-kirkko tekee voimakasta lähetystyötä ja aloitti Ruotsin kautta lähetystoiminnan myös Suomessa vuonna 1875.
- MAP-kirkko rekisteröitiin Suomessa uskonnolliseksi yhdyskunnaksi 1948.
- Tällä hetkellä kirkolla on Suomessa noin 3 200 jäsentä ja 32 seurakuntaa.
- 2006 valmistui Espooseen temppeli, jossa voidaan suorittaa temppelitoimituksia.

Jehovan todistajat Suomessa

- Liikkeen perusti Charles Taze Russell 1800-luvun lopulla Yhdysvalloissa.
- Jehovan todistajien toiminta Suomessa alkoi 1910.
- Sotien aikaan liikkeen toiminta oli kiellettyä, joten se rekisteröitiin uskonnolliseksi vasta yhdyskunnaksi 1945.
- Suomessa on nykyään noin 16 800 Jehovan todistajaa.
- Liikkeen toimintaa organisoidaan Yhdysvalloista käsin, ja esimerkiksi Herätkää ja Vartiotorni käännetään englannista suomeksi.
- Suomalaisille Jehovan todistajat ovat tulleet tunnetuiksi saarnaustyön, lehtien, moraaliopetusten, yhteiskuntanäkemyksien ja usein negatiivisten uutisten yhteydessä (esim. liikkeestä on vaikea erota).

Hindulaisperäiset liikkeet Suomessa

- Intialaisten gurujen vaikutuksesta on syntynyt monia hindulaisperäisiä liikkeitä, ja niistä Suomessa toimii esimerkiksi Amma-liike.
- Krishna-liike tekee Suomessa aktiivista lähetystyötä kaupungeissa ja erilaisissa tapahtumissa.
- Monet suomalaiset ottavat osaa esimerkiksi hindulaisuudesta vaikutteita saaneille joogakursseille.
- Suomeen on syntynyt myös intialaisten maahanmuuttajien yhteisöjä.
 - Maahanmuuttajataustaisia hinduja on arviolta 11 500.
 - Intialaisten joukossa on muutamia tuhansia sikhejä.

Amma-liike

- Intialainen Äiti Amma nähdään karismaattisena rakkauden lähettiläänä.
- Halaamisella on Äiti Amman toiminnassa erityismerkitys.
- Keskeisiä piirteitä:
 - henkiset harjoitukset, kuten jooga, meditaatio ja palvonta
 - kasvissyönti ja päihteettömyys
 - epätsekäs työ esimerkiksi orpokodeissa ja sairaaloissa
- Suomen Amma-keskus perustettiin vuonna 1998.
- Äiti Amma on vierailut Suomessa säännöllisesti.

Krishna-liike

- Liike saapui Suomeen 1970-luvulla.
- Ensimmäinen keskus perustettiin Helsinkiin vuonna 1982.
- Keskeisiä piirteitä:
 - hindulainen temppelipalvelus
 - Veda-kirjojen kuvaama elämäntapa (esimerkiksi kasvissyönti)
 - intialaiset asut
 - Krišnan antaumuksellinen ja rakastava palvonta eli bhakti
 - Hare Krišna -mantran toistaminen
- Suomessa on alle sata vihittyä jäsentä, tukijoita useita satoja.
- Liikkeellä on oma temppeli Helsingin Malmilla.

Buddhalaisperäiset liikkeet

- Buddhalaisuus on levinnyt Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa 1900-luvun lopulta alkaen.
- Suomessa perustettiin vuonna 1947 Buddhismin ystävät -seura.
- Liikkeiden keskeinen toimintamuoto on meditaation opettaminen.
- Suomessa toimivissa buddhalaisissa yhdyskunnissa ja yhdistyksissä toimii noin 3 000 jäsentä.
 - Kaakkois-Aasian buddhalaisista maista tulleista vain murto-osa kuuluu buddhalaisiin yhdyskuntiin.
- 2000-luvulla Suomeen on perustettu useita buddhalaisia temppeleitä ja retriittikeskuksia.

Bahá'í

- Liike syntyi Iranissa, mutta nykyisin sen tärkeimmät keskuksset ovat Israelissa.
- Liike saapui Suomeen 1930-luvulla, ja siihen kuuluu nykyään noin 700 jäsentä.
- Bahá'í-yhteisö haluaa toiminnassaan edistää aktiivisesti esimerkiksi maailmanrauhaa ja uskontojen vuoropuhelua.
 - Liikkeen mukaan kaikki uskonnot edustavat samaa jumaluutta.
 - 2000-luvulla liike on keskittynyt yhteisörakentamisen hankkeisiin.
- Elämäntavassa korostuvat päivittäiset rukoukset, paasto ja pyhien kirjoitusten opiskelu.

Vaihtoehtoisen henkisyyden taustaa

- Taustalla länsimainen esoteria eli vain asiaan vihkiytyneille opetettavan tiedon vaaliminen.
- Vaikutusvaltaisin suuntaus Suomessa on uskonnonfilosofiaa muistuttava teosofia, jonka pohjalta on syntyneisiin liikkeisiin kuuluu noin 2 000 ihmistä.
- 1980-luvulla suuren yleisön tietoisuuteen tuli new age -liike, mutta nykyisin puhutaan enemmän henkisyydestä tai uushenkisyydestä.
- Henkisyudessa yhdistetään useita uskontoperinteitä ja pidetään keskeisinä myös ihmisen hyvinvointiin ja kehittymiseen liittyviä teemoja.
- Uushenkisyydellä ei ole järjestäytyntä keskusorganisaatiota tai johtajaa, vaan se koostuu samanmielisten ihmisten verkostoista.

Uuspakanalliset liikkeet

- Euroopassa virisi 1800-luvulla kiinnostus esikristilliseen aikaan, mutta varsinainen uuspakanuus syntyi 1900-luvun jälkipuoliskolla.
- Kiinnostus šamanismiin ja wiccaan eli uusnoituuteen virisi Suomessa 1970-luvun lopulla.
- Liikkeissä ammennetaan muun muassa historiantutkimuksesta ja alkuperäiskansojen uskonnollisista tavoista.
- Nykyisin Suomessa on kymmenkunta uuspakanallista järjestöä, joissa on 500–1 000 kannattajaa.
- Ainoa rekisteröity uuspakanallinen yhteisö on Karhun kansa (2013).
- Uuspakanoiden yhteistyöorganisaatioksi perustettiin 1998 Lehto – Suomen luonnonuskontojen yhdistys.

